

'WEG MET DE GRASMAAIER, LEVE DE REGENWORM. DAAR IS NIKS ZWEVERIGS AAN'

PLUS

Gewoon lekker

Klootwijk

Wat jam (sjem) is, staat in de wet. Lang geleden werd het sjoemelen met suiker aan banden gelegd door voor te schrijven hoeveel er minstens in moest. Vruchten waren toen kennelijk goedkoper dan suiker. In goedkope jam zaten meer vruchten. In duurere meer suiker. Het moest van de wet minstens vijftig procent suiker zijn. Ook omdat met minder suiker jam sneller kon bederven.

Zes jaar geleden ondertekenden 'Wij Beatrix, koningin der Nederlanden', een nieuw Warenwetbesluit Verduurzamende Vruchtenproducten. Die vijftig procent suiker staat er niet meer in. Wel het vruchtgehalte. De eisen zijn aangepast aan Europese wetgeving.

Noem je jam extra jam (ouderwets begrip, majesteit), dan moet er minstens 45 procent vruchtenpulp in terug te vinden zijn. En suiker? Dat mag witte suiker zijn van bieten, bruine suiker, vruchtenstroop of 'aan vruchten onttrokken suikers'. Jam maken is niet moeilijk, iedereen kan het. Als je maar zorgvuldig te werk gaat met rijp fruit. Ook dat moet van de koningin. In het jambesluit staat wat onder vruchten wordt verstaan: 'Verse gezonde, onaangestaste vruchten die de juiste graad van rijpheid hebben bereikt'.

Je kunt als wetgever niet al te eenvoudige taal uitslaan en gewoon zeggen dat het fruit rijp moet zijn. 'De juiste graad van rijpheid'. Dat is hetzelfde als 'rijp' maar klinkt indrukwekkender.

Persbericht uit Rotterdam over jam uit Italië. Er voltrok zich in Italië een wonder. Rigoni di Asiago maakt jam van vruchten van biologische teelt. Fiordifrutta is het merk. Heel erg lekkere jam. Dat is het hem. Niet in de eerste plaats om het 'biologische', maar om het ongelofelijk lekkere is de jam populair geworden in Italië. Volgens het persbericht is Fiordifrutta 'Veruit marktleider en heeft het niet alleen de verkoopcijfers van andere biologische jams maar ook die van de gewone overtroffen'.

Ik heb drie smaken geproefd. Heerlijk! Net zo lekker als een paar jams die ik ter vergelijking in supermarkten kocht. Ik wist niet dat er zoveel topjams bestonden, ook bij stuntsupers. Doorgaans eet ik uit potjes huisvlijtjam en koop ik jam langs de weg die als streekproduct wordt aangeboden. Allemaal geweldig spul, maar sommige winkeljams doen er niet voor onder. Misschien is dat de reden van het reclamebureau van Fiordifrutta om maar weer eens op de gezonde toer te gaan en er een potje op los te jokken. De jam uit Italië zou gezonder zijn en is helemaal geen jam. Ach hou toch op met dingen gezond te noemen die dat niet zijn en laat mij mijn jams toch gewoon verschrikkelijk lekker vinden, mevrouw en mijnheer van de reclame.

woklo@xs4all.nl

Weelderig zevenblad in de tuin van Douwe Beerda in Ter Idzard.

Foto GPD/Jan de Vries

Permacultuur: niet voor gazonslaven

Hoofdschuddend trok de Australische Bill Mollison zich terug in de jungle. De wereld ging ten onder aan overbevolking en overconsumptie en hij zag het niet meer zitten. Drie weken later kwam hij weer te voorschijn met de oplossing: permacultuur. Dat krijg je als je erg lang regenwouden en woestijnen bestudeert. Als je een hekel hebt aan grasmaaien en spitten. Weg met die grasmaaier, leve de regenworm, laat de tuin zelf tuinieren.

Douwe Beerda (24) snapt niet waarom niet meer mensen permacultuurtuinieren. „Het is namelijk zo ontzettend logisch”, zegt 'ie, staand tussen de fruitbomen en struiken die hij plantte in de tuin van zijn ouders in Ter Idzard. Permacultuur is het zodanig combineren van mens, plant en dier dat alles er beter van wordt. Duurzamer. Daar is niks zweverigs aan, bezweert de Nederlandse permacultuurambassadeur. Geen geitenwollen sokken, geen bijzondere maanstanden maar ook: geen grasmaaier. „Permacultuur zoekt naar balans tussen mens en natuur. Het is raar dat we zo veel energie, tijd en geld kwijstaan. Als de Amerikanen al het geld dat ze in oorlogen steken om hun oliehoofde veilig te stellen, hadden geïnvesteerd in zonne-energie, dan waren ze nu allemaal zelfvoorzienend geweest”, aldus Douwe. Even terug naar Bill Mollison. Die zat drie weken in de Australische jungle, vastbesloten de ondergang van de wereld af te wachten, toen hij zich realiseerde dat intussen niemand dat bos kwam onderhouden en dat dat ook niet hoefde. Er werd niet gehakt, niet gehakt en niet gesnoeid en toch groeide en bloeide alles onbekommerd en ongestoord. Waarom, vroeg Bill zich af, kan dat niet ook op

andere plekken. Waarom maaien we iedere week het gras, terwijl het toch gewoon doorgroeit. Waarom wieden we ons een ongeluk in borders. Hakken, snoeien en spuiten we ons zwetend door het groeiseizoen. Waarom laten we de tuin niet het werk zelf doen, zoals dat in een bos ook gebeurt? We plegen al duizenden jaren landbouw, hebben steeds meer landbouwexperts en verliezen toch ieder jaar meer terrein aan de woestijn of aan plantenziekten. Is er nou niet een systeem te bedenken dat zichzelf in stand houdt, dat aan alle ecologische principes voldoet? Bill voegde te daad bij het woord, bedacht een systeem en noemde het permacultuur. Een samensmelting van de woorden permanente cultuur. De tegenvoeter van de verderfelijke monocultuur, die leidt tot uitputting van de aarde en voor ziekten vatbare planten. Uitgangspunt is het ontwikkelen van systemen die zichzelf in stand houden en hun eigen afval hergebruiken. Dat kun je doen voor het verbouwen van voedsel, maar ook voor bijvoorbeeld het energieverbruik van kantoorgebouwen of woonhuizen. In Denemarken zijn dorpen waar twee gebouwen genoeg zonnepanelen op het dak hebben om alle huizen te voorzien van stroom.

Douwe heeft uitgerekend dat er op de Nederlandse daken meer energie (zonlicht) valt dan we jaarlijks met zijn allen thuis gebruiken. Daar hoeven we niks voor te doen. Dat geldt ook voor de permacultuurtuin, die redt zichzelf als je alles maar op de juiste plek zet en in de juiste combinaties. De permacultuurtuinier plukt en wroet heus wel eens wat, maar laat het echte werk over aan de tuin zelf.

Douwe studeert energie- en milieuwetenschappen aan de Rijksuniversiteit in Groningen. Daarnaast is hij de permacultuurambassadeur van Nederland, sinds hij tijdens een rugzakreis door Australië besmet raakte met permacultuur. Douwe bijvoorbeeld tuiniert met oude kranten. Legt ze rond bomen en struiken en stort er het gemaaid gras op. Of het groenafval. De grond blijft vochtig, en na een half jaar hebben spinnen en wormen voor lekkere compost gezorgd en is die krant verteerd. Op zijn veel gelezen website staat een lijst van eetbare planten, die door iedereen kan worden aangevuld. In samenwerking met de Groningse universiteit ontwikkelde Douwe ook een cursus permacultuur, die je kunt downloaden via internet. Inmiddels is er in Deventer een echte permacultuurschool, waar je een eenjarige opleiding kunt volgen. Met praktijklessen in Twello of in Noord-Spanje. In Friesland kun je ook terecht bij Centrum de Wilgenhoeve in Exmorra. Op de site van Douwe staan zestien projecten in Nederland vermeld.

MARJA BOONSTRA

www.youtube.com (Bill Mollison tuiniert met een krant)
www.permacultuurnederland.org
www.permacultuur.eu
www.centrumwilgenhoeve.nl

VAKANTIEGEVOEL

Spaanders is op vakantie. De komende tijd schrijven correspondenten op deze plek over vakantievierden in het buitenland. Deze week Frank Hendrixx vanuit de Verenigde Staten.

Road trip

Mijn buurman Dave, een 50-jarige rakwetenschapper, kan nog steeds mijmeren over de dagen dat hij als jonge man dwars door Amerika reed. Zijn enige zorg was of de tank wel vol was, verder lag de wereld open. Jongen, wat zou hij graag over Route 66 rijden, de Great River Road langs de Mississippi of misschien wel Alligator Alley over de Everglades van Florida.

Het zal er niet van komen: Dave heeft twee tienerdochters en 'de meiden blijven het liefst thuis'. Vroeg of laat zullen de dochters van Dave wel in de ban raken van het ultieme Amerikaanse vakantiegevoel, de road trip. Helaas zal papa tegen die tijd niet meer mee mogen.

Jonge Amerikanen die voor het eerst door het land trekken, doen dat ook om van de vrijheid genieten in de stijl van Sal Paradise, held van de klassieke roman 'On the road' die al zoveel pubers het hoofd op hol heeft gebracht. De meeste Amerikanen blijven hoe dan ook in eigen land.

In Europa is er wel eens gemopperd over luidruchtige Amerikaanse toeristen met hun al te informele sandalen, petjes en slobberbroeken, maar het is juist de elite die over de grens komt. Driekwart van de Amerikanen heeft helemaal geen paspoort. Niet nodig. Ze blijven in 'America the Beautiful'.

Dat klinkt bekrompen, maar logisch is het wel. Amerikanen hebben een land zo groot als een continent. Met drie weken vakantie per jaar hebben ze toch al te weinig tijd om hun eigen land te ontdekken, laat staan de rest van de wereld. De enorme ruimte nodigt uit om er op uit te trekken en de road trip is tegenwoordig ook van alle gemakken voorzien. Je hoeft de auto niet uit. Geld nodig? Drive through bank. Eten? Drive thru restaurant. Medicijnen? Drive thru apotheek. Bidden? In Virginia is een drive thru kerk. Zelfs voor het gejjel van kinderen op de achterbank is nu een oplossing. Minibusjes en suv's zijn voorzien van televisieschermen met ieder een eigen dvd-speler.

Het kan ook avontuurlijker. Er is een reisboek dat uitlegt hoe je dwars door Amerika rijdt op alleen tweebaanswegen. Met een beetje mazzel stuit je op een luguber motelletje waar je geen oog dicht doet uit angst dat er opeens een engel eruit uit de film 'No Country for Old Men' opdrukt.

Zeker is dat miljoenen Amerikanen er deze zomer weer op uit trekken met hun camper, minibus of motor. Dat kan desondanks niet verhullen dat de road trip in een crisis verkeert. Laatst was er in een item op het Amerikaanse journaal over een ouder echtpaar dat met een camper door de VS was getrokken. Er was één probleem: ze konden niet terug. Geen geld meer voor de peperdure benzine.

Roddelbladen

BIJ DE KAPPER LAAT JE JE HAAR VOLGENS DE LAATSTE MODE KNIPPEN. BIJ DE KAPPER HOOR JE DE HEETSTE NIEUWTJES EN DE VETSTE RODDELS. 'BIJ DE KAPPER' HEET DAN OOK DE RUBRIEK DIE IN ZONDAGS 'DE BLADEN' BELICHT. KUN JE DE KAPPER OOK EENS WAT NIEUWS VERTELLEN...

bij de kapper

Krijgt TATJANA (45) een baby van haar schandalig rijke minnaar RONNY ROSENBAUM? Privé wil ons op de cover doen denken van wel: 'Tatjana's mooiste cadeau, een baby!'. Hoewel de verlovingsring met vijf karaats diamant al om haar vinger glimt, ze een Porsche én een Mini en een aantal peperdure horloges cadeau kreeg, een baby zit -nog- niet in het welkomstpakk. Volgens het credo 'alles kan tegenwoordig', wacht het stel geduldig op de komst van de ooeivaar. TATJANA was trouwens woest toen RONNY haar met presentjes begon te overladen. Alsof ze te koop zou zijn! Die ellende had ze ook al met

Ijzige Georgina negeert moeder

Georgina Verbaan moet haar moeder bellen.

Foto Gouvert de Roos

haar vorige miljonair MARCEL BOEKHOORN. Zijn juwelen droeg TATJANA niet, 'omdat het emotioneel niet klikte', met RONNY klikt het gelukkig wel, dus worden de presentjes nu alsnog in dank aangevaard. MANUEL VENDERBOS (EO), ANNIKO VAN SANTEN (Opsporing Verzocht), AART ZEEMAN (Netwerk), JOOST KARHOF (Nova) en SUZANNE BOSMAN (RTL) verdienen de officiële status van BN'er niet. Althans niet volgens Privé. Want deze 'onbekende sterren' worden samen met nog een aantal 'niet-BN'ers uitgebreid voorgesteld onder het mom 'wie zijn die mensen die ons vrijwel elke dag via de bus toespreken?' Een tikje beleedigend, voor deze non-sterren, maar ook voor de lezers van Privé, blijkbaar denkt het blad dat die onder een grote steen wonen.

In Party krijgt ESTELLE GULLIT ervan langs. Het oude nieuws dat ESTELLE in Los Angeles niet de 'droomvilla' wilde betrekken die haar man had uitgezocht, wordt met beide handen aangepakt om te zinspelen op een op handen zijnde breuk. Het stel verblijft volgens het blad nu in een pittig geprijsde hotelkamer van het Beverly Hills Hotel, voor 4.000 euro per nacht. 'Uitkeringsrechtigheden zullen raar opkijken bij dit uitzinnige verkwistende gedrag van La GULLIT' briest Party. Dit kan haar huwelijk wel eens gaan opbreken. Volgens Weekend is RUUD helemaal niet zo zielig. De GULLITjes logeren volgens dit blad

inderdaad in het Beverly Hills hotel, maar voor 'slechts' 6.500 euro per week, en RUUDS baas, voetbalclub LA Galaxy betaalt de rekening. Een nieuw drama voor VICTOR REINIER. Party tikte het verkooprapport van zijn huis op de kop, en wat blijkt. De acteur, zijn ex-vrouw en hun kinderen zijn jarenlang bedreigd door een tikkende tijdbom. Huh? Nou, asbest in de leidingsisolatie in het souterrain. Niet alleen zit de acteur nu in 'doodsangst' om de gezondheid van zijn gezin, maar moet hij de boel ook nog saneren. Story sloeg de medische encyclopedie erop na, en besloot dat ze nog jaren door kunnen met dit verhaal. 'De termijn tussen blootstelling en ziek worden kan tientallen jaren duren', noteert het blad, naast een rijtje enge asbestgerelateerde ziektes. Volgens Weekend heeft de acteur iets anders aan zijn hoofd. Hij heeft gebroken met zijn vriendin KIM (die eerder uit een hotelraam kukelde), en is nu met speed op zoek naar een nieuw POPJE. Volgens 'vrienden' is de acteur echt niet de rokkenjager waarvoor hij wordt versleten, maar gewoon gesteld op aandacht van vrouwen.

Van je moeder moet je het hebben. Die van GEORGINA VERBAAN had een exclusief gesprek met Story, waarin ze op afstand de psyche van haar dochter ontleedt. Mams heeft al vijf jaar geen contact met GEORGINA en hoopt via Story te bereiken dat haar dochter haar een keer belt. Ze denkt te weten waarom GEORGINA JORT KELDER heeft bedrogen. Bindingsangst! Story was onder indruk van deze 'beschaafde vrouw', en roept GEORGINA op om te bellen. Het is tijd dat ze haar ijzige opstelling ten opzichte van mama doorbreekt. Blijkbaar is GEORGINA een open boek, want Story weet waarom ze zich schuil houdt voor haar moeder. De wetenschap dat iemand echt veel van haar houdt kan ze waarschijnlijk niet aan. Snik.

De prijs voor luie journalistiek gaat deze week naar Story. 'WENDY: Tvbass geen blijvertje! Zij vertelt het zelf', pocht het blad op de cover. Dit grote nieuws wordt vervolgens helemaal achterin het blad verstoppt, waar we in de allerlaatste alinea van het zoveelste uitgekauwde verhaal over WENDY VAN DIJK's roerige liefdesleven kunnen lezen dat ze in de ochtendshow van RUUD DE WILD onlangs een 'opmerkelijke' uitspraak deed: 'Ik date, maar ben nog zo vrijgezel als wat'. Geen woord over haar baas ERLAND GALJAARD.

RIVKA GROENIER

Mix

Vodka voor gays

Het premium vodkamerk Absolut introduceert deze zomer een wel heel kleurrijke nieuwe fles: Absolut Colors. De spectaculaire fles wordt opgedragen aan de homofiele medemens, meldt de fabrikant trots in een persbericht. Het vodkamerk viert het 30-jarige bestaan van de regenboogvlag die wereldwijd symbool staat voor homotrots en recht. Om het feestelijke kleurenspektakel compleet te maken, geeft Absolut een stylish cocktailboek uit: the Absolut Colors Cocktail Collection. Met hierin 102 cocktails. Alle recepten kun je natuurlijk ook vinden op absolutdrinks.com

Tafelsaus

Alles moet beter worden, zo ook de sausjes van Heinz. Die dan ook de omschrijving premium hebben meegekregen. De stasflesjes bevatten 'authentieke sauzen met veel smaak, bedoeld voor speciale momenten zoals barbecue, gourmet of fondue'. Een hele mondvol voor 220 cc flesjes van 1,35 euro per stuk. Er zijn vijf varianten in een knijpfles met schone doseerop: Hot Chili, Mediterranean Olive, BBQ, Curry Mango en Cocktail Sauce. Het product is speciaal ontwikkeld voor 'mensen met smaak die kwaliteit willen'. Weet u dat ook weer.